

ឱកាសដ៏កម្រដើម្បីកាត់ទោសស្ថាបនិកនៃអំពើហិង្សា

នៅទីបំផុតយុត្តិធម៌ប្រហែលជាអាចត្រូវបានប្រជាជន កម្ពុជាចំនួន១,៧លាននាក់ដែលបានស្លាប់បាត់បង់ជីវិតនៅ ក្រោមរបបបង្គាប់ការខ្មែរក្រហមកាលពីជាងពីរទសវត្សរ៍មុន ។ នៅទីបញ្ចប់ រដ្ឋសភាជាតិកម្ពុជាអាណត្តិទី៣ត្រូវបានបង្កើតឡើង ក្រោយពីរដ្ឋាភិបាលចម្រុះបានលេចចេញជារូបរាងបន្ទាប់ពី ជាប់គំរាំងអស់រយៈពេលជាច្រើនខែ ហើយត្រូវបានរំពឹងថានឹង ផ្តល់សេចក្តីសន្តិសុខដល់កិច្ចព្រមព្រៀងរវាងរដ្ឋាភិបាលនិងអង្គការសហ ប្រជាជាតិនៅពេលខាងមុខនេះ ។ ការផ្តល់សេចក្តីសន្តិសុខនេះ នឹងធ្វើឱ្យរដ្ឋាភិបាលអាចបង្កើតតុលាការជាតិពិសេសមួយដើម្បី កាត់ទោសអតីតមេដឹកនាំខ្មែរក្រហមដែលនៅរស់ស្តាប់ថ្ងៃ ។ នៅ ក្នុងការស្ថាបនាស្នងតំណែង និងនៅពេលដែលការបង្កើតតុលាការ ត្រូវបានដឹងពីប្រជាជនកម្ពុជាមួយភាគធំបាននាំឱ្យយ៉ាងមុតមាំ ចំពោះ “អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញ”នេះ ។

តុលាការចម្រុះនេះមិនមានលក្ខណៈដូចគ្នានឹងតុលាការ ផ្សេងទេ ទោះបីមានរូបភាពជាតុលាការជាតិ ឬតុលាការអន្តរជាតិ ក្តី ។ កម្ពុជាបានអនុម័តច្បាប់មួយនៅឆ្នាំ២០០១ ដើម្បីបង្កើត តុលាការនេះ ប៉ុន្តែកិច្ចព្រមព្រៀងរវាងរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជានិង អង្គការសហប្រជាជាតិធានាថាអ្នកជំនាញការអន្តរជាតិនិង បច្ចេកទេសនីតិវិធីអន្តរជាតិនឹងត្រូវបញ្ចូលទៅក្នុងការស៊ើបអង្កេតនិង ការកាត់ក្តីរបស់តុលាការ ។ មានតែបទឧក្រិដ្ឋដែលបានប្រព្រឹត្ត ឡើងនៅសម័យប៉ុលពតចាប់ពីឆ្នាំ១៩៧៥ដល់១៩៧៩ទេដែល នឹងត្រូវយកមកកាត់សេចក្តីនិងមានតែមេដឹកនាំដែលមានការ ទទួលខុសត្រូវខ្ពស់បំផុតចំពោះបទឧក្រិដ្ឋដ៏ធំធេងមកលើប្រជាជន កម្ពុជាទេដែលត្រូវស៊ើបអង្កេត ។ ដោយហេតុថាមានការខ្វះខាត ផ្នែកធនធាន និងការកន្លងផុតទៅនៃពេលវេលា គឺមានតែអតីត មេដឹកនាំមួយចំនួនតូចប៉ុណ្ណោះដែលនឹងត្រូវនាំឡើងតុលាការ ។

អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញគឺជាលទ្ធផលនៃការសម្របសម្រួល គ្នារវាងនយោបាយកម្ពុជាដ៏ស្មុគស្មាញត្រូវឱ្យឈឺក្បាល និងសេចក្តី

ប្រាថ្នាដ៏ទទួលបានរបស់សហគមន៍អន្តរជាតិ ។ សម្រាប់បុគ្គលណា ដែលទាមទារនូវយុត្តិធម៌ពេញលេញភ័យខ្លាច តុលាការប្រភេទនេះ មិនត្រូវពេញចិត្តទេ ប៉ុន្តែវាជាការអាម៉ាស់ប្រសិនបើយើង បណ្តោយឱ្យឱកាសកន្លងផុតទៅដោយមិនបាននាំមេដឹកនាំខ្មែរ ក្រហមដែលនៅរស់មកកាត់ទោសនោះ ។

ចាប់តាំងពីពេលដែលសភាសហរដ្ឋអាមេរិកផ្តល់ការគាំទ្រ ដល់កិច្ចខិតខំប្រឹងប្រែងចងក្រងឯកសារនៃអំពើហិង្សាហើយរយៈ ពេល១០ឆ្នាំក្នុងការបង្កើតតុលាការគឺជាដំណាក់កាលដ៏សែន រំដើបរំដួល ។ ម្តងហើយម្តងទៀត ការបង្កើតតុលាការត្រូវបាន ពន្យារពេលដោយសារតែភាពមិនទៀងទាត់នៃនយោបាយក្នុង ស្រុកនិងអន្តរជាតិ ។ អ្នកខ្លះបានសួរថា ហេតុអ្វីបានជាការទម្លាក់ គ្រាប់បែករបស់សហរដ្ឋអាមេរិកមកលើប្រទេសកម្ពុជានៅក្នុង អាណត្តិរដ្ឋាភិបាល នីតសុន មិនត្រូវបានរាប់បញ្ចូលក្នុងយុត្តាធិការ តុលាការនេះផង ។ មនុស្សជាច្រើនមានការភ្ញាក់ផ្អើលនៅពេល ឃើញថា មេដឹកនាំខ្មែរក្រហមដែលប្រទេសជាច្រើន(រួមទាំង សហរដ្ឋអាមេរិកផង) ធ្លាប់បានទទួលស្គាល់ថាជាផ្នែកមួយនៃ រដ្ឋាភិបាលស្របច្បាប់របស់កម្ពុជាក្រោយពីការឃ្នានពានរបស់ វៀតណាមនៅឆ្នាំ១៩៧៩ បានត្រូវកាត់ទោសជាឧក្រិដ្ឋដន សង្រ្គាមដោយអតីតសម្តីមិត្តអន្តរជាតិរបស់ខ្លួនទៅវិញ ។

ចៅក្រមភាគច្រើននៅក្នុងអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញនឹងជា ជនជាតិកម្ពុជា ប៉ុន្តែការសម្រេចចុងក្រោយទាមទារសំឡេងគាំទ្រ ភាគច្រើនលើសលប់ដោយមានការគាំទ្រពីចៅក្រមអន្តរជាតិ យ៉ាងហោចមួយរូបដែរ ។ អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញនឹងមានសហ ព្រះរាជអាជ្ញាចំនួនពីររូប (មួយរូបជាជនជាតិកម្ពុជានិងមួយ រូបទៀតជាជនបរទេស) និងសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតចំនួនពីររូប (កម្ពុជាមួយរូបនិងបរទេសមួយរូប) ។ វិវាទរវាងអ្នកច្បាប់ទាំងពីរ នឹងត្រូវដោះស្រាយតាមការបោះឆ្នោតយកសំឡេងភាគច្រើន លើសលប់នៃចៅក្រម ប៉ុន្តែនីតិវិធីត្រូវបានធ្វើឡើងដើម្បីជំរុញ

ឲ្យមានការស៊ើបអង្កេតនិងកាត់ទោសឲ្យមានលក្ខណៈម៉ឺងមាត់ ។

ទោះបីជាអង្គការសហប្រជាជាតិមានភារកិច្ចក្នុងការដាក់អង្គការសហប្រជាជាតិនិងមិនមានអំណាចផ្នែកច្បាប់ជាដូចការច្បាប់លាស់ទៅលើតុលាការដែរ ។ ក៏ប៉ុន្តែ ការងាររបស់ចៅក្រមព្រះរាជអាជ្ញា និងបុគ្គលិកដែលតែងតាំងដោយអង្គការសហប្រជាជាតិ ព្រមទាំងសិទ្ធិរបស់អង្គការសហប្រជាជាតិក្នុងការដកខ្លួនចេញពីតុលាការប្រសិនបើតុលាការនេះទទួលបានព័ត៌មានផ្នែកនយោបាយ ក្នុងតុលាការឲ្យបាននូវវិន័យនិងភាពត្រឹមត្រូវ ។ ដូចគ្នាដែរ រដ្ឋាភិបាលកម្ពុជាត្រូវប្រឆាំងនឹងការប៉ុនប៉ងប្រើនយោបាយកាបសង្កត់ក្នុងការជ្រើសរើសចៅក្រមជាតិ ឬជ្រៀតជ្រែកនៅក្នុងការសម្រេចចិត្តរបស់តុលាការ ។

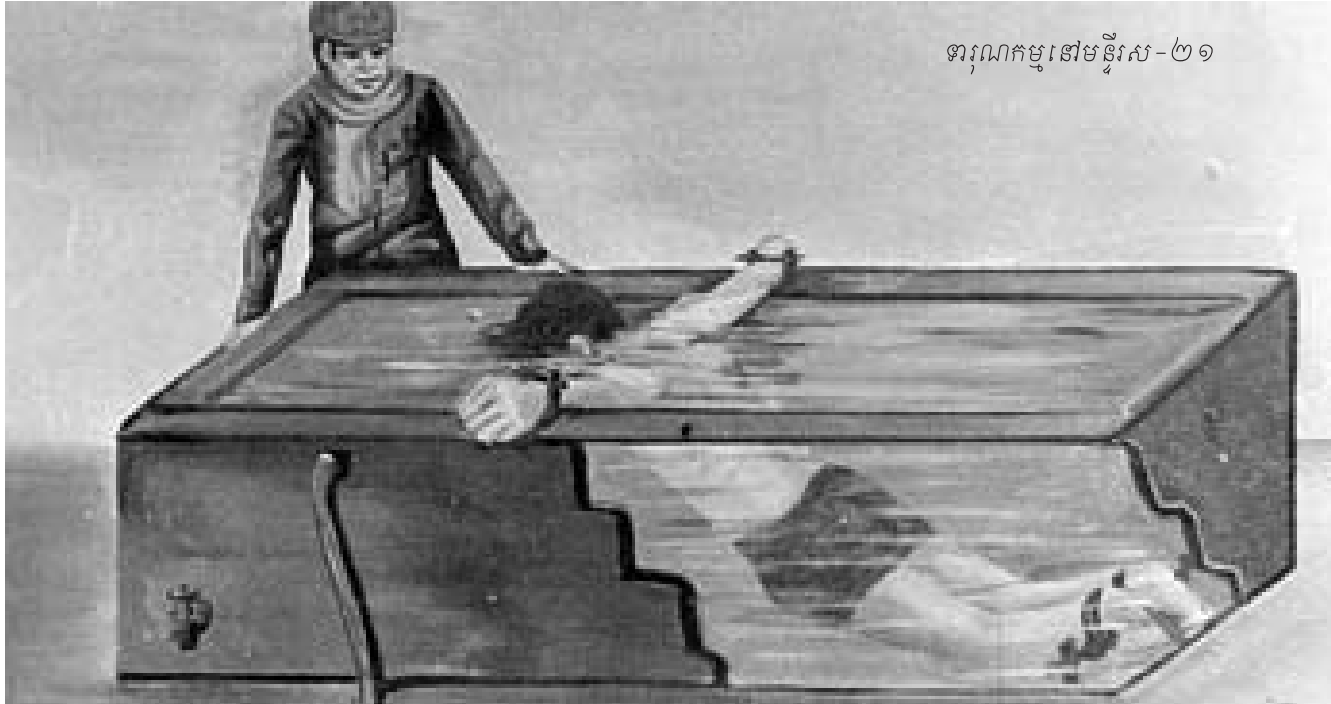
បញ្ហាធំគឺត្រូវធ្វើយ៉ាងដូចម្តេចដើម្បីផ្តល់ថវិកាដល់ការស៊ើបអង្កេតជាច្រើនឆ្នាំទៅមុខទៀត ។ គម្រោងចំណាយសម្រាប់រយៈពេល៣ឆ្នាំ ដែលរៀបចំដោយអង្គការសហប្រជាជាតិ (ប្រហែល៦០លានដុល្លារ) មានកម្រិតខ្ពស់ជាងអ្វីដែលប្រទេសផ្តល់ជំនួយ ដប៉ុន បារាំង អូស្ត្រាលី និងសហរដ្ឋអាមេរិក ចង់ផ្តល់ឲ្យ ។ កម្ពុជាត្រូវរួមចំណែកនៅក្នុងការចំណាយ ប៉ុន្តែតម្រូវការសន្តិសុខបានស្របយកថវិកាជាតិអស់ច្រើនណាស់ទៅហើយ ។ ក្នុង

ពេលជាមួយគ្នានេះ រដ្ឋាភិបាលប្រធានាធិបតី ហ៊ុន សែន បានចំណាយថវិកាអស់រាប់លានដុល្លារដើម្បីបង្កើតតុលាការពិសេសមួយនៅប្រទេសអ៊ីរ៉ាក់ដើម្បីកាត់ទោស សាដាម ហ៊ុនសែន ពីបទទ្រង់ទ្រាយធំប្រឆាំងមនុស្សជាតិ ។ នេះជាតុលាការមួយដែលល្អតែនៅលើក្រដាសប៉ុន្តែធានាបានតិចតួចនូវតម្លាភាពនិងការចូលរួមត្រួតពិនិត្យពីអន្តរជាតិដែលតម្រូវឲ្យមាននៅក្នុងអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញ ។

បទទ្រង់ទ្រាយធំនៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជាមានលក្ខណៈធ្ងន់ធ្ងរណាស់ ។ សីលធម៌របស់ក្រសួងកម្ពុជាបានបាត់បង់សមាជិកម្នាក់ឬច្រើននាក់ដោយសារតែការកាប់សម្លាប់ដែលមិនធ្លាប់មាននៅក្នុងប្រវត្តិសាស្ត្រ ដូច្នេះការទាមទារភ័ស្តុតាងមានលក្ខណៈធំធេងណាស់ ហើយយុត្តិធម៌នឹងមិនទទួលបានដោយចំណាយអស់ថវិកាតិចតួចនោះទេ ក៏ប៉ុន្តែ ការចំណាយទៅលើផ្នែកផ្សេងទៀតសម្រាប់តុលាការ ដូចជាចលនាទ្រព្យដែលមិនធ្វើឲ្យដំណើរការទាំងមូលធ្លាក់ក្រោមបទដ្ឋានអន្តរជាតិ ក្នុងតែកាត់បន្ថយ ។

រដ្ឋាភិបាលនានាដែលផ្តល់ជំនួយមិនត្រូវពន្យារពេលតទៅទៀតទេ ។ ប្រសិនបើពន្យារពេលទៀត ស្ថាប័ននៃអំពើប្រល័យពូជសាសន៍កម្ពុជាដែលចាស់ជរាណាស់ទៅហើយនឹងមិនត្រូវបាននាំឡើងតុលាការជារៀងរហូត ។

ដេវីដ ស៊ីហ្វ

ទារុណកម្មនៅមន្ទីរស-២១